

KÁLVINISTA VILÁG

REFORMÁTUS EGYHÁZTÁRSADALMI FOLYÓIRAT.

Nyugtalan idők.

Különös időket élünk. Itt ebben a szűkebb környezetben, abban a bennünket közvetlenül körülvevő világban, amelyet a gondviselés életünk küzdelmeinek a színhelyéül rendelt, már annyi fájó probléma, égető kérdés, kiegyensúlyozásért kiáltó ellentét és egyenetlenség súlya nehezedik ránk, mintha évszázadok minden elégtelensége, sorozatos nemzedékek minden rosszindulata most és éppen rajtunk akarná kitombolni magát. Az utolsó évtized megtanított rá, hogy mindaz, amit mi társadalmi rend, politikai elvek, gazdasági berendezkedés, jog és törvény, előrehaladt civilizáció s más hangzatos szavak neve alatt hódolva tiszteltünk és csodáltunk, csupa ^{„f”}viszónylagosság, ami a körülmények befolyásától függ és akármilyen tetszetős képet is mutatott a szemnek a maga raffinált felépítettségében, nagyon gyenge volt a megalapozása. Homokra épített házak pedig dülékények. — És egyebütt se jobb a helyzet. Sőt talán egyenesen rosszabb. Kinában britt és amerikai csapatok szállnak partra, Londonban a parlament bizalmatlansággal fenyegeti a kormányt, Portugáliában a sorozatos államcsínyek legfrissebikét hirdeti a forradalmi ágyuk dördülése, a középamerikai kis országok állig fegyverben, gyanakodva nézik az Egyesült Államok növekvő hatalmát és étvágyát.

Mi lehet az oka ennek? Hiszen ameddig a történelem tekintete visszanezhet a múltba, szakadatlan láncolatát látja és mutathatja föl az egymást követő reformvállalkozásoknak és újító törekvéseknek, amelyek mind a világ jobbátételét célozták. Mindig voltak nagy személyiségek és nagy elmék, akik azt akarták, hogy ez a világ jobb legyen. De a világ nem lett jobb. Ma talán még gonoszabb, rendtelenebb, felfordultabb, gyűlölködőbb, mint valaha. Hol a forrása ennek a megdöbbentő ténynek?

Közel van, nagyon közel. Saját magunkban. Ő a reformtörekvések, a világújító nagy lelkesedések azért jutottak csődbe, mert a bajok okát mindig *kívül* keresték. Meg akarták reformálni az államrendet, a társadalmi osztályokat, a munkás és a munkaadó viszonyát, a kereseti lehetőségeket, a gazdasági életet; de elfeledkeztek arról, hogy előbb az egyes ember szívét és lelkét kellene jobbá tenniök. Ér az valamit, ha a csigának sima márványból készítünk utat, de a csiga mozgásának a gyorsaságán nem változtatunk? Lehet-e jobb a világ, ha az embert körülvevő viszonyokat és környezetet tökéletessé tesszük, de az ember maga önző és bűnös marad továbbra is?

Kétezer évvel ezelőtt Jézus, maga is egy a mienkhez hasonló forrongó, vonagló korszakában a történelemnek, rámutatott, hogy mi magunk vagyunk azok, akik a legnagyobb nehézségeket okozzuk önmagunknak és embertársainknak. Nekünk magunknak kell megváltoznunk, ha azt akarjuk, hogy átalakuljon a világ. Ha nem erre tesszük a hangsúlyt, akkor lehet, hogy gyönyörű igéket hirdetünk ugyan, de nem a Krisztus evangéliumát prédikáljuk.

Igaz, hogy az evangélium prédikálása és az emberiség bűneinek fekélyére való kiméretlen rátapintás hamar népszerűtlenséget fog szerezni nekünk, ahogy Jézustól is elfordult a tömeg, mert nem a szájuk ize szerint, nem önző igényeiknek és ambícióiknak hizelgően szólott. Nem kenyeret és cirkuszi játékokat ígért, nem politikai érvényesülések útját egyengette, hanem bünbánatot hirdetett. Ám ilyesmit nem szeret hallgatni a világ. És ez az oka annak, hogy még mindig a gyűlölet, vérontás, hatalomvágyó féltékenykedés és korrupció úr a világ felett.

Majd amikor a világ igazán keresztyén lesz, amikor nemcsak díszítő jelző gyanánt hordozza ezt a nevet, hanem valóban a Krisztus igazságait, elveit, örök szeretetét fogadja el alapul és vezéreszményül, fog majd felvirradni az igazi békeség és valódi testvériség boldog korszaka.

Maksay Albert.

A megújuló anyaszentegyház.

II.

Fordítsuk most tekintetünket azon tér felé, mely egyházunk megújulására a legtöbb szükségletet, de egyúttal a legtöbb lehetőséget is nyújtja s ez a tér az egyház munkásságának tere.

Nagyon sok ember tekinti még ma is az egyházat olyan szervezetnek, melynek a feladata első sorban nemzeti kultúránk és fejlődésünk lehetővé tétele és ápolása, sokan vannak olyanok is, akik az egyház hivatását csakis ebben akarnák látni. Tisztában kell lennünk azzal, hogy ezeket az érdekeket nem is szabad egyházunknak szem előtt tévesztenie és nem szabad ezekhez hűtelenné válnia. A magyar ref. egyháznak igenis meg kell maradnia magyarnak és meg kell tartania hiteit azoknak, akiké azokat Isten teremtette. A magyar kálvinizmusban, annak multjában és jelenében drága értékek vannak reánk bízva, és egy percig sem szabad azok elpazarlására vagy azokról való lemondásra gondolnunk. De ennek fontossága mellett az egyháznak vannak a magyarságon *tulmenő* feladatai, olyanok, melyek reá, mint *egyházra* várnak s melyeket szintén nem, vagy még kevésbé szabad elhanyagolnia. Ezek az érdekek nem *ellentétben* állanak egymással, hanem alá vannak rendelve egymásnak. Amennyire megtartja az egyház a maga hitét, olyan mértékben fogja megtartani azokat a kereteket is, tehát nemzeti feladatait, melyek reá vannak bízva. Az első feladat, hogy a hitét megtartsa, mert egy hitehagyolt nép és Istenétől elfordult nemzet sohasem lesz képes megtartani faji sajátosságait. Mindenütt, ahol a történelemben olyan népekkel találkozunk, melyek nemzeti sajátosságukat kifejtették és erőteljesen szolgálták, látjuk, hogy azok olyan népek voltak, melyek az erőt a hitükben kapták erre s viszont saját népünk történetéből látunk eseteket, mikor a hitbeli meggyöngyülés kész alapul szolgált a nemzeti érzés csökkenésének.

Tehát az egyház legelső feladata az, hogy mint egyház, mint a református keresztyén hit ápolására és terjesztésére szolgáló közösség teljesítse hivatását. Mi ez a hivatás? Az egyház nem emberi alakítású közösség, nem olyan, mint egy egyesület, vagy társaság, melynek alapjául egy emberi cél és gondolat van kitűzve. Az egyház alapja Isten akarata és ez az isteni akarat hozta létre, ez adja neki a létalapot, mely nélkül nem élhetne. Ez az isteni akarat pedig az, amit a keresztyénség izenete alatt értünk: az evangélium, Istennek az az akarata, mely ezt a világot, az ebben levő lelkeket, családokat, népeket és nemzeteket Neki engedelmeskedő lelkekké, családokká és népekké akarja átformálni. Az egyház tehát arra törekszik, hogy ezt az üdvözítő Akaratot képviselje, hir-

desse, munkálja a világon. Ez az üzenet van reá bízva. Ezt nem szabad elcserélnie semmivel mással, nem szabad elaludnia, nem szabad erről megfeledkeznie. Ha ezt teszi, olyan elsorvadás áll be az életében, mint azt a mi egyházunkban ma látjuk, sikertelenné és sivárrá lesz. Viszont ennek a kötelességnek teljesítése megtölti élettel, határozottá és öntudatosá teszi. Más egyházak azért olyan öntudatosak, mert ez a hitalapjuk megvan és ezt ápolják, míg a mi egyházunk azért ilyen, mert divattá lett, hogy ezt a hitlapot az emberek elhagyják, arról azt gondolják, hogy az egyház hite az valami felesleges cafrang, ami jó, ha megvan, de nélküle is meg lehet élni. Most világos, hogy nem lehet, és vissza kell térnünk az egyház ezen hitalapjához, ragaszkodnunk kell hozzá, és nem szabad elaludnunk és elhanyagolnunk azt.

Most már mi tartozik hát az egyház ezen hitalapjához, amit Isten speciálisan és határozottan rá bízott?

Íde tartozik elsősorban az evangélium hirdetése a templomokban istentiszteleteken, s az istentiszteletek tartása. Lelkészek és világiak régóta beszélgetnek már arról, hogy mi a titka az igehirdetés megújításának és istentiszteleteink megelevenítésének. Kétségkívül sok minden szükséges ehez, és pedig nemcsak a lelkészek, de a világiak részéről is, hogy az igehirdetés igazán Ige hirdetése legyen. Előkészület alatt van egyházunk új ágendáskönyve, vagyis az a szabályzat, mely az istentiszteleti rendtartást szabályozni és megújítani akarja.

Különösen fontos teendője egyházunknak ezen a téren a gyermekek vallásos nevelésével való fokozottabb törődés. Mindenki látja, hogy az iskolai vallásórák, melyek még hozzá sok esetben nehezen is tarthatók ki, nem elégíthetnek ki bennünket. A család ma nem tud úgy foglalkozni a gyermekek vallásos nevelésével, mint régebben, a mesélő nagymamák, énekes édes anyák korában. Ma a nagymamáknak nincs idejük mesélni, de a gyermeknek sincs hallgatni, mert el kell végeznie a hatezer francia, hatezer német és hatezer román szó kisédesét és megtanulását, amit felhagytak az iskolában. Ezért az egyháznak kell gondoskodnia a gyermekek fokozottabb vallásos neveléséről. Sok helyen csinálják is ezt, leginkább a legjobban bevált u. n. vasárnapi iskolák alakjában, ahol mintegy mesében kapják meg a gyermekek nemcsak a bibliai történeteket, hanem azoknak az ő mindennapi életükre való alkalmazását is. Ezekből, jó vezetés mellett fog felnőni olyan nemzedék, mely hitének alapjait lelke legmélyén hordozza.

Ugyanilyen kötelessége van az egyháznak az ifjúsággal szemben, melynek napról-napra való jobban és jobban fenyegetett erkölcsi helyzetét csak az nem látja, aki nem akarja. Ma pedig népünknek és egyházunknak egyformán érdeke egy komoly öntudatos ifjúság nevelése.

Azután ott vannak falvaink és nagyvárosaink. A falvak,

melyekben egy önző, csak magának élő, hitél és faját semmibe-
vevő megalkuvó népirány kezd kifejlődni, mely a legszentebb
jogait odaadja és minderről lemond anyagi előnyökért. Nagy-
városaink, melyek tele vannak rontó hatással s melyekben ezrével
élnek olyanok, akik távol állanak minden vallásos hatástól
és minden keresztyén gondolkozástól. Ezeket kell megnyernünk,
megtartanunk, mert különben az a veszedelem fenyeget, hogy
elveszítjük népünket és elveszítjük az egyház hatását. De
ezeket nem lehet mással megtartani, mint csak az evangélium
üzenetével és ezt kell elvinni mindenkinek. Meg kell változtatni
a régi módszereket az egyház nem ülhet többé egy helyen,
hogy várja azokat, akik hozzája fordulnak, neki kell utána
mennni mindenkinek, keresni az eltévedteket, felkutatni azokat,
akik más úton járnak, fáradni, küzdeni, harcolni, kitenni magát
mindenféle veszedelemnek inkább, mintsem egy is elveszzen
azok közül, akik rá vannak bízva.

És itt az a feladat, melyben egyházunk minden tagja kell,
hogy segítségül jöjjön. Igényeket kell támasztani, feladatokat
meglátni, munkára serkenteni az egyház hivatalosait, nem
szünni meg kívánni az evangélium hirdetését és segíteni elvinni
azt mindazoknak, akiket nem ér el. Az egyház hitbéli meg-
újulásában kétségtelenül sok vár a lelkészekre, s mégis ez a
megújulás csak akkor következik be, ha olyan tagjai lesznek
egyházunknak, akik maguk is mellette állanak annak e nagy
célja kivitelénél.

Erre várjuk mi az egyház világi tagjai részvételét.

I.

A kálvinista világnézet alapkérdései.

— A kálvinizmus az egyetemes keresztyénség világában. —

A mi református keresztyén hitünk világánál a kálviniz-
must úgy tekintjük, mint a keresztyénség legtökéletesebb és
a Jézus Krisztus örök evangéliumával leginkább azonos formáját.

Jézus Krisztus legelső szava ehez a világhoz így hangzott :
Térjetek meg, mert elközelített a mennyeknek országa ! Ez az
Ige azt az örömhirt hozta ennek a világnak, hogy a Jézus
Krisztus személyében itt van mi közöttünk a mennyeknek
országa. A mennyeknek országa az Isten országa, Isten országa
pedig Isten akaratának a teljes megvalósulását jelenti. Az Isten
országában való életközösségnek pedig egyetlen, nagy és súlyos
feltétele : a megtérés. A megtérés pedig jelenti a magunk önző
akaratától való elszakadást és a magunk akaratának az Isten

akarata alá való engedelmes rendelését; önmagunk Istennek való kiszolgáltatását.

Nyilvánvaló előttünk, hogy az evangélium egyetlen élő valóságot ismer: az Isten szent és atyai valóságát. Mindenek általa vannak és mindenek Őreá nézve vannak. Ő a Teremtő és mindenegyebek teremtmények, Ő a tökéletes teljesség, tehát övé minden dicsőség és mindenegyebek s maga az ember is csupa hiányosság, üresség, tehát övé minden nyomoruság, míg önmagában áll.

Az evangélium világánál a keresztyén életközösségnek az a legtökéletesebb keresztyén, mert a legevangéliumibb, alakja, amelyik a Teremtő Isten dicsőségének a legteljesebb érvényesülést kíván szerezni s amelyik féltő szeretettel és hódolattal vigyáz arra, nehogy Istent a teremtmény a világba vonja le és az Ő fenségét valamiképen megsértse azáltal, hogy az Ő isteni jogaiba merjen beleavatkozni s Őt az ember szolgálatába vonja. Isten nem eszköz az ember kezében, ellenkezőleg az ember eszköz Isten kezében. Az ember részéről lehetetlen minden kezdeményezés az Istennel szemben, tehát sem pap, sem hívő, sem emberi érdem, sem jócselekedet, sem semmiféle emberi cselekvény Isten akaratát soha meg nem változtathatja, miután ez az akarat örök, szent, tökéletes és minden körülmények között jó akarat. Ezért az egyetlen evangéliumi imádság az, amelynek alaphangját az a kérés képezi: Legyen meg a Te akaratod.

A kálvinizmus a keresztyénség ama formája, amely meg nem rettenő bátorsággal szolgáltatja ki magát Istennek és ismeri el, hogy valóban az Istené minden dicsőség égen és földön. És teszi ezt nem a magát kényszerűen megadó fatalizmus bele-törődésével, hanem boldog és örvendező szívvvel, abban a szent bizalomban élve, hogy a saját önző akaratom önmagában csak kárhozat és romlás, csak bűn és nyomoruság. Azért könyörgök, azért imádkozom, azért tusakodom, — mint kálvinista ember, hogy ezt az egyedül szent, tökéletes és jó isteni akaratot megismerjem, magamat az alázatosságban és engedel-mességben úgy gyakoroljam, hogy igazán örömmel és természetes derűvel tudjam magam ez alá az akarat alá rendelni.

„*Soli Deo gloria*“ az Isten dicsősége az a kifejezés, amely a leggyakrabban elhangzik az igazi kálvinista ember ajkáról, mint szíve fölé írt jelmondata. Isten dicsőségéért van a kiter-

jesztett világ, az ember és e világ minden teremtménye. Nincs más végső cél, amely értelmet adna a teremtet világnak, amely jelentést és magyarázatot a történelemnek s amely utolsó-ingere, indítása, kedvderítő motívuma lehetne az annyi küzdelemmel és harccal, annyi megalázással és leveretéssel teli emberi életnek. Isten dicsősége kell kiragogyjon ezen a bűn által megrontott világon s Isten dicsősége az a végső cél, amely kezembe adja a munka bármely eszközét, amelyre néz minden kötelességteljesítem, mint elmulthatatlan, a halál által le nem győzhető célra.

A kálvinista ember keresztyén élete abban a hitben és reménységben foly le, hogy ennek a megrontott világnak, épenúgy, a természetnek, mint az embernek el kell változnia napról-napra, meg kell szentelődni minden időben, meg kell újulnia mindaddig, míg ismét tökéletes kiábrázolója nem lesz a Krisztus által az Isten dicsőségének.

A kálvinizmus az egyetemes keresztyén világ ama alakja, amely minden erőt és hatalmat, és pedig minden szellemi és anyagi erőt és hatalmat Isten szolgálatába kíván állítani, mert az erő nagyvonta és a hatalom egyedül Istentől van s egyedül csak Őt illeti az meg.

A kálvinizmus belső szellemi helyzetét az egyetemes keresztyén világon belül Isten feltétlen hatalmának, szuverén fenségének és mindenekfelett valóságának érzékeny védelme és szolgálata határozza meg.

Dr. Tavaszy Sándor.

AZ IGE FÉNYÉNÉL.

MENTSÉGEK.

Luk. 14: 18. „Mindnyájan egyenlőképen kezdék magukat menteteni”

Jézus sokszor szemléltette úgy Isten országát, hogy egy-egy történetkét beszélt el róla. Nem fejtegette, nem magyarázta Isten országa mibenlétét, nem értekezett felőle; hanem például azt mondta, hogy volt egy jószívú gazdag ember, aki egyszer nagy

vacsorát rendezett s nagyszámu vendéget hívott meg a vacsorára és mikor a lakoma ideje eljött, szétküldte szolgálit, hogy a dús asztalhoz odaszólítsák a hivatalosokat. Hanem ekkor meglepő dolog történt. Mindenki azt várta volna, hogy a meghivottak kapva-kapnak a szeretetből fakadt meghíváson és vidáman sietnek a vendéglátó gazda hajléka felé, ők azonban ehelyett „mindnyájan egyenlőképen kezdék magukat mentetetni” s valamilyen kifogással mindegyikük távolmaradt. A gazda pedig, aki olyan szives jószággal hívta őket, ott állott egyedül a jó szívével, adni kész szeretetével.

Amikor Jézus ezt a példázatot elmondotta, Istenre gondolt, aki állandó, szünni nem akaró szeretettel és kegyelemmel hívogatja gyermekeit, meg ránk gondolt, emberekre, kik olyan leleményesek, találékonyak és fáradhatatlanok vagyunk a menteségek kitalálásában, amelyek által az Isten hívásának való engedelmeskedést elkerülhetjük vagy legalább is elodázhathatjuk. Roppant régi történet ez, de azért mégis mindig új és időszerű. Már három és fél ezred évvel ezelőtt is mentetetőzéssel felelt Mózes az Urnak, aki munkatársul hívta őt — és ma is sereg a száma az olyanoknak, akiket Isten nevében munkára szólít az anyaszentegyház, de csak azt válaszolják a felszólításra, hogy nem értenek hozzá, nincs rá hajlandóságuk, vagy nem tartozik a hatáskörükbe. Sőt, ezrével vannak, akik Isten két kézzel kínált ajándékait is vonakodnak elfogadni, talán azért, mert attól félnek, hogy ha elfogadnák, lekötelezettjeivé válnának az Urnak.

Milyen különös, hogy valaki ne akarjon áldott, boldog, megváltott és üdvözült Istengyermek lenni. Milyen furcsa, hogy valaki jobban szeresse Isten örök értékeinél ennek a torzirányú földi életnek csalóka kis felvillanásait. Milyen érthetetlen, hogy valaki kibuvókat keressen, amikor Isten hívja. És milyen szomorú, hogy aki vélt nehéz kötelességek alól nagy ravaszkodással végre kibuvót talált magának, az tulajdonképpen az élete javát, boldogságát, üdvét játszotta el. Mert Isten tudomásul veszi ugyan a mentségünket, de a tudomásvételben benne van az elítéltetésünk: „Senki azok közül (a meghivottak közül, akik kimentették magukat) meg nem kóstolja az én vacsorámat”

Ideje volna, hogy vonakodás helyett alázatos esedezéssel mi magunk ajánljuk fel magunkat Istennek.

Tanulságok egy költségvetésből. A nagyváradai ref. egyházközség három parochiális körében az 1926-ik évben adományokból és perselypénzekből 288 ezer 172 lei gyűlt össze. Ebből az összegből 128,696 lei a perselyekből került ki, tehát olyan adományokból, amelyeknek ajándékozási egészen önzetlenül, úgy adtak, hogy a bal kezük ne tudja, mit csinál a jobb. Ezek a névtelenül, személytelenül jött pénzek mutatják legjobban, a gyülekezet áldozatkészségének igazi arculatát. És úgy látszik, a váradai gyülekezet híveinek áldozatkészsége komoly dolog. A Nagyváradon megjelenő „Református Hiradó” utóbbi számainak a hasábjain olyan megmozdulásokról olvasunk, amelyek öntudatra ébredést és céltudatos elhatározásokat jelentenek. Az 1927. évi költségvetés összeállításánál a gyülekezet vezetősége nem a kipróbálandó és kényszeredetten összehozható adókra néz, hanem a gyülekezet szívére építi terveit, arra az öntudatos buzgóságra és aktív részvételre az egyház ügyeiben, ami nélkül igazi református egyházi élet el sem képzelhető. A híveknek be kell látniok annak szükségességét, hogy a kirovások adózás rendszerét az önkéntes adományok, az önkéntes és örvendezve adó adakozás rendjének kell felváltania. Minden öntudatos kalvinistának, aki tudja, hogy miért él és mi a hivatása, tudnia kell, hogy mi a kötelessége. Mi reformátusok csak magunkra számít-

hatunk és éppen ezért magunk vagyunk felelősek egyházunk, hitünk jövő sorsáért. Az ipari munkások aránylag sokkal többet áldoznak intézményeik és szervezeteik fenntartásáért, mint mi egyházunkért és vallásunkért, pe ig előttük nem az az isteni eszme áll ami bennünket vezérel. Öröndetes tény, hogy a nagyváradai ref. egyház vezetősége nyíltan és hivatalosan állást foglalt emellett az egyedül helyes felfogás mellett.

A nagyváradai presbyterium 1926 dec. 29-i gyűlésén Kiss Antal presbyter indítványt tett az önkéntes adózási rendszer behozatalára. A presbyterium egyelőre, az 1927. év folyamára ugyan még a régi rendszert tartja életben, mert nem állott elég idő a rendelkezésre, amely alatt az előmunkálatok elvégezhetőek lettek volna, azonban már 1927. év kezdetétől fogva megfelelően szövegezett nyomtatványokon minden egyháztagot meg fog keresni, hogy mindenki saját maga állapítsa meg egyházas érzete, nemzetével szembeni kötelességtudása és vagyoni helyzete szerint, hogy évenként milyen összeggel akar az egyház támogatásához és az iskolák fenntartásához hozzájárulni.

Hogy ez a kezdeményezés milyen eredménnyel fog járni, még nem tudható. Legalább is 50 százalékkal gazdagabbnak kell lennie az eredménynek, mint amilyen a hivatalos adókielvási alapon lehetne. A fődolog az, hogy akik a mozgalmat és a pro-

pagandát vezetik, ne legyenek kishitűek. Ma annyira tele van a világ közgazdasági jelszavakkal, s ezek a jelszavak annyira elhatnak a közélet minden mezéjére, hogy csak bátor szóra és felhívásra van szükség: Amikor mindenütt és minden viszonylatban, egyénekre és társadalomra nézve egyaránt, napról-napra tervek születnek, amelyek az utóbbi évek nagy krízisének romjain új felvirágoztatásra törekszenek, ébren jén rá a mi református magyar társadalmunk, hogy minden vagyon, minden tőke, minden szerzemény, minden termelés, minden munka, minden eredmény mögött Isten áll, eredetét tekintve az övé minden, bennünket csak rész tulajdonosokká tett, de tőle származott mindenünk, — tehát első sorban neki tartozunk számadással, hálaadással és (amit nagyon szeretünk elfeledni) törlesztéssel is. Tehát nem elég a közgazdasági viszonylatokban az egyén és a társadalom kapcsolataira néznünk, mert mind a kettő fölött ott áll Isten s az egyetlen helyes gazdasági elv az, hogy minden érték, ami ezen a világon az ember használatában és birtokában van, tulajdonképen Isten tulajdona.

Ha így szemléljük a dolgokat, akkor mindjárt olyan világításba esik az önkéntes teherhordozás kérdése, amivel szemben senki sem maradhat közönyös és érzéketlen. Aki az marad, az nem keresztyén. Sőt a kifejezéseknek is módosulniok kell. Teherviseles az, ha Istentől vett sok ajándékunk egy kicsiny töredékét visszaadjuk az ő országa ügyének előmozdítására? Ellenkező-

leg: kitüntetés. Istennel munkatársi viszonyban lenni, ehhez egész életre van szükség. A lelki munkatárság mellett a fizikai, az anyagi erőinket is igényli Isten. Minél többet adhatunk neki, annál gazdagabbak leszünk általa.

Akadémiai estélyek. A kolozsvári református teológiai fakultás nagyon érdekes és aktuális előadásorozatot vett fel szokásos akadémiai estélyeinek ezidei ciklusába. Február 8-án dr. *Imre Lajos* „A keresztyén ember és a világközösségek” címmel, február 15-én *Maksay Albert* „A keresztyén ember kritikája a napi sajtó felett” címmel tartottak előadást. A további előadók névsora és előadásuk címe a következő. *Nagy Géza*: „A keresztyén ember nemzeti és politikai kötelezettségei. — Dr. *Tavaszy Sándor*: „A tudomány a keresztyén ember értékelésében.” — Dr. *Makkai Sándor* püspök: „A keresztyén ember állásfoglalása az irodalommal szemben. — Dr. *Gönczy Lajos*: „A keresztyén ember kötelezettségei a charitatív munka terén.” — Dr. *Kecskeméthy István*: „A keresztyén ember felekezeti állásfoglalása.” — Dr. *Imre Lajos*: „A keresztyén ember családi kötelezettségei.”

Az előadásokon kívül szép irodalmi és ének-zeneszámok egészítik ki az estélyek programját. Az eddigi estélyeken *Nyirő József* és *Tamási Aron* jeles erdélyi novellistáink működtek közre. Szerepeltek még a Studio szavaló-kórus, a maga újfelfogású, érdekes versinterpretáló módszerét mutatva be; továbbá a kolozsvári magyar kon-

zervatórium tagjai Rezik igazgató vezetésével és az Iparos Egylet Dalköre.

Református Nőszövetség. Református egyházunk életének régóta érzelt hiánya, hogy aszszonyaink, leányaink az öntudatos hitélet ápolásában, mélyítésében, a gyülekezeti munka hozzájuk legközelebb álló ágainak, a jótékonyságnak, szegénygondozásnak intézésében nem vették ki úgy a részüket, ahogyan kellett volna. Tudunk ugyan egyes egyházközségekről, melyeknek buzgó és virágzó nőegyletei voltak. Kolozsváron már hosszabb ideje működik az Alsóvárosi Női Szövetség és a Ref. Theológia Női Bibliaköre; majd legutóbb, jan. 16-án megalakult a Belvárosi Nők Szövetsége is. Vidéken is történtek ilyen megmozdulások, de az egységes munkaprogramm és a közös célkilűzés hiányzott. Február 3-án aztán a kolozsvári református nők dr. Makkai Sándorné elnöklete alatt tartott összejövetelükön kimondták egy közös Ref. Női Szövetség megszervezését, mely egyelőre ugyan csak Kolozsvárra terjeszti ki működését, de a cél az, hogy rendre kialakuljon minden egyházmegye s végül az egyházkerület egyetemes nőszövetsége. Reméljük, hogy ez a kezdeményezés minden hívő református nő lelkében visszhangot fog találni egész Erdély területén.

A ref. egyház képviselői a magyar felsőházban. Magyarországon az új felsőházban a református egyházat hivatalból dr. Baltazár Dezső, dr. Révész Kálmán és dr. Ravasz László püspökök, továbbá gróf Degenfeld József, dr. Darányi Ignác és Dókus Ernő főgondnokok képviselték. Dr. Antal Géza püspök szintén felsőházi tag, de ő nem hivatalból, hanem Veszprém vármegye képviselőjében került be.

Európa és a leszerelés. A leszerelés kérdése már évek óta foglalkoztatja úgy a pacifistákat, mint a militaristákat. A legújabb esemény e téren Coolidge-nak, az Egyesült Államok elnökének, a tengeri leszerelésre vonatkozó memoranduma. Az európai tengeri nagyhatalmak minisztertanácsai most készülnek hivatalos állásfoglalásuk kinyilatkoztatására. A párisi felhivatalos sajtóközleményekből az érzik ki, hogy a franciák meglehetősen ellen-szenvvel fogadják a lefegyverkezésre vonatkozó indítványt. Az angol lapok viszont a memorandum általános célját rokonszenvvel üdvözlik és hangsúlyozzák, hogy Anglia is évek óta az Amerikáéhoz hasonló buzgalommal dolgozik a leszerelés előmozdításán. — Szellemes kommentárt fűz a lefegyverkezés kérdéséhez a „New York Times“, abban foglalván össze az ellentétes véleményeket, hogy a lefegyverzés mellett állást foglaló államok azért sürgetik az

általános leszerelést, mert Kain se ölhetne volna meg Ábelt, ha nem lett volna botja; a militaristák viszont azért szeretnék fegyverben tartani hádseregeiket, mert meg vannak győződve, hogy ha Ábelnek is lett volna botja, nem engedte volna agyonütnetni magát Kain által.

A rádió hódítása. D. Carson, az Egyesült Államok kereskedelemügyi kormánybiztosa meglepő számokat közöl a rádió

rohamos terjedéséről. Vezető helyen az Egy. Államok rádió felkészültsége áll: 528 leadó állomással. Ezzel szemben az összes többi országokban 349 rádió leadó állomás működik. Angliában 20, Francia.- Német- és Spanyolországokban 21—21 leadó állomás áll üzemben. Rádió hallgató készülékkel az Egyesült államokban 5.000.000 ház van felszerelve. 1925-ben rádióalkatrészekben a szakkereskedők 450 000.000 dollár forgalmat mutattak fel.

VILÁGSZEMLE.

A kínai helyzet.

Kinából zavaros híreket hoz a napisajtó. Merész vállalkozás volna, ha valaki azt tűzné maga elé célul, hogy tiszta képet alkosson belőlük a kínai belügyekről. Még jóformán alig látott napvilágot az egyik hír, már uiabbak jönnek, újabb fordulatokat, meglepő fejleményeket és előre nem látott fordulatokat jelentve. Csak homályosan bontakozik ki a kaoszából, amelyet eleinte mindenki agyrémes, demagógiától uszított, rendbontó forradalmi vállalkozásnak nézett, a lassan öntudatra ébredt s a maga érvényesülni kívánó saját akaratát mind jobban megmutató kínai nemzeti érzés.

Kína hosszú időközön keresztül britt, amerikai és egyéb külföldi kereskedelmi érdekek nyüge alatt görnyedt. Szerződéseket és kötéseket erőszakoltak reá, amelyek inkább a kárára voltak, mint hasznára. De, úgylátszik, az idegen gyámság kora a vége felé közeledik: Kína megmozdult és talpraáll. A brit kereskedelmi fennhatóság körülbelül 80 éve tart, azóta, hogy az 1842-iki ópiumháborút követő nankingi béke értelmében Kína kötelessé vált kikötői és kereskedelmi gócpontjai közül Kantont, Amoit, Fucsaut, Ningpot és Shanghajt megnyitni a nagyhatalmak kereskedelme előtt. Az angolok birtokába jutott kan-

(oni szigeten ekkor alakult meg és fejlődött világjelentőségűvé Honkong kereskedelmi emporiuma. A következő évtizedekben aztán, mikor már Japán is beavatkozott a kínai zavaros ügyekbe, a nagyhatalmak olyan szerződéseket és megszorításokat kényszerítettek Kínára, amelyek majdnem teljességgel megfosztották kereskedelmi szabadságától és vámautonómiájától.

Kína azonban ezek alatt a hosszú évek alatt lassanként felkészült rá, hogy megszabadítsa magát ezektől a hovatovább türhettelenné váló terhektől. Nemzeti mozgalmak indulnak meg, (különösen a kínai birodalom 1911-ben történt köztársasággá szervezése óta), az utóbbi időkben már a művelt nyugaton is visszhangot verve. Öt évvel ezelőtt Amerika diplomatái már jónak látták lépéseket tenni abban az irányban, hogy Kína több joghoz és engedményhez jusson annál, amennyit kizsákmányolói a birtokában hagytak. Ezt célozta a Harding elnök által 1922 ben összehívott washingtoni konferencia, mely ünnepelesen biztosította Kinát hogy a kereskedelmi és politikai szabadságát érintő korlátozások fokról-fokra le fognak építettetni, s a nagyhatalmak megígérték, hogy különleges exterritoriális jogaikról lemondanak. Csakhogy a washingtoni konferenciát követő négy év alatt semmi sem történt az ígéretek beváltására. A kínai igények azonban már olyan hangsúlyozottakká váltak, hogy az angol kormány Pekingben egyezkedési tárgyalásokba bocsátkozott.

De már akkor késő volt. A pekingi tárgyalások jóformán még be sem fejeződtek, amikor Kantonban fellépett a kínai nemzeti kormány, mely Moszkvából jövő katonai, pénzügyi és di lomáciai irányítás mellett rohamos eredményeket ért el. A kantoni kormány székhelye rövidesen Wucsangba tevődött át s ezzel a Jangce folyó környékének is urává vált. Ez pedig a legfenyegetőbb veszélyt jelenti az angol kereskedelmi zónára nézve. A hankai britt érdekeltségek ki vannak szolgáltatva a kantoniak kényének-kedvének.

Mindössze ennyi az, amit bizonyosan tudhatunk. Kinának van egy pekingi kormánya, meg egy kantoni kormánya, amelyek kimondott polgárháboruban vannak egymással. Mindkét kormány gyanakvó szemmel nézi az angolokat, noha a pekingiek magatartása megfontolt és ellenségeskedés helyett hajlandóak tárgyalásokra és méltányos megegyezésre. Hivatalosan a háború a kantoniakkal sem tört ki még, de a levegő vihar

előtti feszültséggel van tele s csak egy szikra kell, hogy minden lángra lobbanjon. Elég nagyarányú összeütközések történtek azonban így is, melyek során a lappangó kínai bosszuvágy ártatlan fehéreken töltötte ki dühét.

A felelősséget ilyenkor természetesen mindenki siet elhárítani magától. A bűnbak keresés azt a képtelen vádat szülte, hogy minden bajnak a keresztyén missziók az okai, egyfelől azért, mert egy a kínai lélekre nézve idegen kulturát vittek be s ezzel ellenszenvet keltettek magukkal szemben, másfelől azért, mert egy kínai lélekre nézve idegen kulturát vittek be s ezzel utat törtek a nagyhatalmi hódításoknak. S ez az a pont, amelynél nekünk meg kell állanunk. Nem a keresztyén missziókban van a hiba. Azok megtették a kötelességüket hősiesen és olyan eredményeket értek el, hogy pld. új, fonetikus kínai ábécé alkalmazásával analfabéta kínai proletárok hatalmas tömegeit juttatták az írás-olvasás kincsének birtokába és elérték azt, hogy a kínai hadsereg egyes csapattesténél kötelező olvasmány lett a biblia. Az Amerikában megjelenő „Christian Observer” 1926. decemberi számában olvassuk, hogy egyik kínai tábornok, Csang Csi Kiang, még ezekben a viharos időkben is gondol arra, hogy tisztjei és legénysége számára az amerikai traktátus társaságtól immár harmad izben rendeljen lizezres meny nyiségekben bibliaküldeményeket.

A keresztyén missziók munkáját nem érheti vád. A bűnösök azok a diplomaták, politikusok és pénzemberek, akik egy keresztyén állam égisze alatt kapzsi kalmárlélekkel érvényesítették a maguk kufárszemponjtait, ahelyett, hogy segítettek volna továbbépíteni azt aminek a missziók nagy ügyel-bajjal megvetették a fundamentumát. A szomorú a dologban az, hogy a szabadságra szervezés és a felszabadítás, az emberi egyenlőség jussánál fogva kijáró jogok birtokába juttatás érdemét Kína a vallás és Isten-ellenes szovjetvilágnak fogja tulajdonítani, mert a keresztyén nevű államok reprezentánsai anyagi érdekekből elmulasztották ennek a nagy, gyönyörű lelki lehetőségnek a felhasználását. Mennyire más lenne minden, ha Kína a maga felszabadulását a keresztyén nagyhatalmak kezéből kapta volna. Milyen boldogan hódolna meg akkor ez a többszázmilliós nemzet a Krisztus előtt! De így ki tudja, talán megint legeslegelőrről kell majd elkezdeni mindent.

A veszedelem tehát nem a kínai nemzeti öntudat fel-

ébredésében van. Kínának joga van ahhoz, hogy a maga sajátos nemzeti életét élhesse. A fenyegető baj az, hogy a nemzeti eszmének ezt a futólúz gyanánt gyújtó bűvös jelszavát a szovjetvilág a maga javára használja ki. A moszkvai kormány a maga nemzetietlen politikai céljai elérésére két kézzel ragadta meg az alkalmat, hogy Kína nemzeti hevületét kiaknázza és a maga javára fordítsa. Az első tünet az, hogy a maga vállalatosságának romboló dárdahegyt Kína ébredésén keresztül sikerült a keresztyénség ellen irányítania. Ugy hogy a nyugati hatalmaknak, Britanniának és az Egyesült Államoknak nem lehet az a célja, hogy fegyverrel forduljanak a kantoni felkelők ellen, hiszen ez esetleges győzelmük esetén is csak újabb gyűlöletet és még elmérgesedettebb ellenszenvet támasztana a sárgákban, hanem éppen ellenkezőleg, méltányos megegyezéssel, a vitás jogok visszaadásával, barátságos uton segítséget kell nyújtaniok a kínaiaknak aspirációik eléréséhez. Egyedül ez ellensúlyozhatná a szovjet-befolyást és szilárdíthatná meg a nyugati népekkel, mint a keresztyénség reprezentánsaival szemben, a megingott bizodalmat.

Most még nem reménytelen a helyzet. Olvastuk misszió-náriusok angol és amerikai lapokban közzétett leveleit, melyek szerint „a keresztyénség Kinában, most a zavarok közepette is, megmérhetetlen lehetőségek előtt áll. Kína diákjai égnek a vágytól, hogy nyugatra mehessenek tanulmányaik folytatására. A missziói iskolák Kinában sohasem voltak annyira zsufoltak, mint éppen ma.” — Maga a kínai nép unja a hadviselést és a velejáró nyomorúságokat, sőt a vezetőkben is megvan a hajlandóság a nyugati hatalmakkal való újabb béketárgyalások felvételére. A megegyezés lehetőségét késleltette az, hogy, ha a pekingi kormány és a nyugatiak valamilyen megállapodásra el is jutottak volna, a kantoni kormány hozzájárulása még mindig nem volt biztosítva; a kantoni kormányt viszont a nyugati hatalmak nem voltak hajlandók elismerni a szovjet-összeköttetések miatt. Legutóbbi jelentések szerint azonban az európai államokban akkreditált kínai nagykövetek, akik a pekingi kormányt képviselik, Rómában megbeszélésre gyűltek össze és egyhanguan elhatározták, hogy valamennyien felajánlják közvetítő szolgálataikat a kantoni kormánynak s csatlakozásra szólítják fel az összes európai államokban székelő kínai diplomáciai képviselőket is, hogy a Népszövetség, illetve a Kinában

érdekelt nagyhatalmak egyetlen tárgyaló féllel álljanak szemben. A felszólításokra mindenfelől megérkeztek a kínai képviselők válasza és a kínai követek kivétel nélkül csatlakoztak a római határozathoz. A Népszövetség ennek alapján a kantoni kormánnyal érintkezésbe lép és annak külügyminiszterét hivatalosan is hajlandó elismerni, ha az egységes Kína képviselőiben delegátusát kiküldi Genfbe a Népszövetséghez. Sanghái jelentés szerint az északi és déli hadseregek megegyezése is küszöbön áll, ha a kantoni kormány főparancsnoka seregében teljesen elnyomja a kommunizmust.

Ha diplomatáink ez egyszer politikai fondorlatok alkalmazása helyett az igazi keresztyénség szellemében járnának el a kínaiak békülékenységgel szemben, akkor a Krisztus ügye feltétlenül hatalmas lépéssel haladna előbbre ott a messze keleten.

